

Рецензия

**на дисертационен труд на тема: “Психокорекция на личностната и поведенческата изменчивост при юноши в условия на социално стресиране”, разработен от Лайля Абжановна Утениязова, докторант на самостоятелна подготовка в Професионално направление 3.2. “Психология”, докторска програма “Възрастова и педагогическа психология” към катедра „Психология” към Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”
от доц. д-р Красимир Иванов.**

Представеният за рецензия дисертационен труд е насочен към изучаването на проблем свързан с диагностиката и психокорекцията на аномалиите на психичното здраве в юношеската възраст.

Като основен патогенетичен фактор Лайля Абжановна Утениязова е извела острият хроничен социално - информационен стрес, който адресиран към личността на подрастващият оказва промени в психофизиологичната и психо - биологичната цялост.

В работата са отразени постиженията на руската школа в психологията, психофизиологията, психотерапията и психиатрията, така също и класическите схващания и теории за стреса.

Фокусът е към ранната психодиагностика касаещи конституционалните аномалии на личността, личностовата изменчивост и е предпоставка за последваща корекционна работа.

Диапазонът на личностови изменения, които е хванала Утениязова е акцентуиран от норма до гранична личностова аномалия.

Структурно дисертационният труд е в обем от 163 страници, съдържа увод, три глави, заключение и списък на използваната литература. Списъкът на използваната литература включва 237 източника на руски език и 27 източника на английски език.

Първа глава е посветена на психологичните и психосоматичните последствия, които оказват социално – информационният стрес. Авторката разглежда конституционално типологическата изменчивост на личността и по конкретно тази изменчивост във възрастта на подрастващите. Изложени са класическите теории за стреса.

Втора глава е насочена към психотерапевтичната помощ, която получават подрастващите като са описани методите на патогенетичната психологична корекция и по конкретно този метод, в който най – вероятно тя е школувана - Катативно – имагинативен метод на психологична корекция.

Емпиричното изследване отговаря на изискванията като ясно са постулирани целта, хипотезите, задачите и методиката на изследване. Резултатите са добре представени.

Изведените приноси са с практико приложен характер, като например разработването на стандартен комплекс от личностови и клинични тестове, които да дават многокритериален психологичен анализ по отношение позитивната или негативната динамика в поведението на реципиента.

След преработване бяха отстранени посочените критични моменти и слабости в изложението, което доведе до по ясното диференциране на понятието социално - информационен стресор и по ясното представяне на полето на неговото въздействие например: влияе повече на когницията, на емоцията или на поведението.

Така също докторантката е представила и съвременните разбирания за личностовите аномалии, тъй като в периода на юношеството може да се говори само за тенденция, а не за разстройство.

Прецизирана е психологичната интерпретация на посоченият проблем, опирайки се на съвременните насоки в консултативната и терапевтична практика.

В заключение считам че дисертационният труд е изпълнен според изискванията за придобиване на ОНС "доктор" и предлагам на уважаемото жури да гласува на Лайля Абжановна Утениязова образователна и научна степен „доктор по психология”, по научна специалност „3.2. Психология”

Варна, 26.04.2018 г.

Рецензент:
Доц. д-р Красимир Иванов